

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет Психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної підготовки

Психологія афективної поведінки

підготовки Магістрів
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми Практична психологія (психологічне
консультування та психотерапія)

Силабус навчальної дисципліни
для денної форми навчання

Силабус навчальної дисципліни «Психологія афективної поведінки»
підготовки магістрів, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності
053 Психологія, за освітньо-професійною програмою Практична психологія
(психологічне консультування та психотерапія)

Розробник: Грицюк І.М., кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри
практичної психології та психодіагностики Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні
кафедри
Практичної психології та психодіагностики

Протокол № 2 від 08.09.2021 р.

Завідувач кафедри:

Людмила МАГДИСЮК

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія (Психологія) 053 Психологія (Практична психологія) Магістр	Нормативна
Кількість 4 годин/кредитів 120 год		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: €		Лекції 16 год.
		Практичні 12 год. Лабораторні 12 год.
Мова навчання українська		Самостійна робота - 72
		Консультації 7 год.
		Консультації до екзамену 1 год
	Форма контролю: залік	

II. Інформація про викладача

ППП Грицюк Ірина Михайлівна

Науковий ступінь кандидатка психологічних наук

Вчене звання доцентка

Посада доцентка кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: мобільний телефон +380505392867; електронна адреса hrytsuyk_ira@ukr.net

Дні занять середа та п'ятниця.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру в четвер та п'ятницю. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. **Анотація курсу.** Курс спрямовано на вивчення різних етапів і типів поведінки, які мають клінічну значущість, з тенденцією до стійкості. Зокрема, на вивчення афективної поведінки, як такої, що виникає під впливом гострої психогенії. Розглянемо афекти та емоції, афекти та потяги. Поглиблено розглянемо афективну поведінку з позиції психоаналітичного та когнітивно-поведінкового напрямків.

1. **Пререквізити**

Вивчення дисципліни базується на дисциплінах загального циклу підготовки : Біологія та Анатомія людини; Загальна психологія; Психологія пізнавальних процесів; Соціальна психологія; Психотерапія.

Метою навчальної дисципліни є:

- формування компетентності студентів в області тяжких неврозів; орієнтуватись в дослідженнях, що присвячені агресії при різних особистісних порушеннях і на різних рівнях організації особистості;

- сформуванню у студентів базову систему наукових знань з психології афективної поведінки, як до специфічного розуміння функціональних станів: визначення понять, методологія базових і функціональних станів людини та їх поведінкових проявів;

- сформуванню навички комплексного аналізу проблем і принципів досліджень в галузі афективної поведінки, які є актуальними у сучасному суспільстві;

- підвищити рівень психологічної компетентності студентів у розумінні механізмів роботи глибинних структур мозку в умовах афективних проявів. Що в подальшому, дасть змогу кращого розуміння поведінки, діяльності та навчання.

Основне завдання навчальної дисципліни – сприяти психологічній та практичній підготовленості магістрів до професійної діяльності. Після вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Психологія афективних станів» магістри повинні набути та отримати **знання:**

- ключових понять, теорій та закономірностей, що складають категоріальний апарат психологічних аспектів психологічної науки, що стосуються афектів;

- базових категорій психології афектів;

- психологічних механізмів та закономірностей впливу глибинних структур головного мозку людини на виникнення афективних проявів поведінки;

- принципів використання знань для вирішення проблем патологічних функціональних станів та афективної поведінки;

уміння:

- аргументувати власні погляди на актуальні проблеми психології афективної поведінки;

- аналізувати афективну поведінку через позицію психоаналітичну та когнітивно-поведінкову;

- використовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій;

- мати уявлення про методи досліджень афективної поведінки;

- підбирати адекватний комплекс засобів та технологій в роботі з афективними проявами;

- володіти методами і прикладними аспектами діагностики афективних станів.

Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Додаткові загальні компетенції:

ЗК-12. Здатність планувати та керувати часом.

ЗК-14. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, здійснення безпечної діяльності.

ЗК-15. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК10. Здатність до підготовки та презентацій наукового-дослідницького матеріалу для проінформованої аудиторії.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-16. Здатність до достатніх фахових компетентностей, щоб претендувати на первинні посади щодо психологічної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. Роб.	Конс.	Ф.к/ Бали
Змістовний модуль 1. Роль афектів у психоаналітичній теорії							
Тема 1. Афективна сфера. Роль емоцій у виникненні афектів	12	2			10		
Тема 2. Психоаналітичний підхід в розумінні особистості та пояснення поведінки	12	2			10		
Тема 3. Роль афектів в психоаналітичній теорії	10	2			8		
Тема 4. Джерела фантазії і екстремальні (пікові) афективні стани	12	2			10		
Тема 5. Психопатологія ненависті	6	2			4		
Разом за модулем 1	52	10			42		
Змістовний модуль 2. Розлади особистості та поведінки							
Тема 6. Клінічні грані мазохізму. Мазохістська патологія характеру. Потяги, афект та темперамент при мазохізмі	6		2		4		ДС/3
Тема 7. Істеричні та сценічні порушення. Потяги, афект та темперамент при істерії	4	2			2		
Тема 8. Антисоціальні та нарцисичні порушення	6	2			4		
Тема 9. Психопатичні, параноїдальні і депресивні переноси	6		2		4		ДС/3
Тема 10. Психодинаміка перверсії. Співвідношення пограничної особистості і	4		2		2		ДС/3 РЗ/К 2

перверсій							
Тема 11. Регресія та її види. Симптоматологія та діагноз. Вторинні захисні процеси	6		2		4		ДС/3
Тема 12. Рівні розвитку особистісної організації. Діагностика рівня патології особистості	6		2		4		ДС/3
Тема 13. Терапія з пограничними пацієнтами. Взаємодія параметрів розвитку і типології особистості	6			2	2	2	РЗ/К 2
Тема 14. Психопатичні (антисоціальні) особистості. Потяги, афект і темперамент при психопатії	4		2		2		ДС/3
Тема 15. Нарцисичні особистості	4			2		2	РЗ/К 2
Тема 16. Шизоїдні особистості	2			2			РЗ/К 2
Тема 17. Параноїдальні особистості. Потяги, афект і темперамент при параної	2			2			РЗ/К 2
Тема 18. Депресивні та маніакальні особи. Потяги, афект і темперамент при депресії	6	2		2		2	РЗ/К 2
Тема 19. Дисоціативні стани. Потяги, афект та темперамент в дисоціативних стананах	4			2		2	РЗ/К 2 ІНДЗ/8
Разом за модулем 2.	68	6	12	12	30	8	40
Модульна контрольна робота	МКР1/30+ МКР2/30= 60						40+60
Всього годин/балів	120	16	12	12	72	8	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

1. «Розлад и психіки та поведінки» Міжнародна класифікація хвороб десятого перегляду (МКХ-10).
2. Теоретичні основи для вивчення сексуальних перверсій.
3. Проблеми тривожності. Реакції тривоги. Оцінка. Мотивація. Підготовка.
4. Обсесивні та компульсивні особистості. Потяг, афект і темперамент обсесії та компульсії.
5. Психологічна допомога при афективних станах у когнітивно-поведінковій психотерапії.
6. Погляди З. Фрейда на афекти та їх природу.
7. Базовий дефект. Терапевтичні аспекти регресії.
8. Клінічні дані про нарцисизм
9. Шизофренія, зловласна залежність та нарцисичні порушення.
10. Вплив аективного стану на вчинення суїциду.
11. Афективна поведінка та її корекція (різновікові групи) в дошкільному віці, в шкільному віці, в підлітковому віці.
12. Особливості афективної організації поведінки.
13. Вплив афективних розладів з різним ризиком суїцидальної поведінки на виживання хворих.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи

на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів): 3 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. 2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки. 1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки. 0 балів – завдання не виконане. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи у вигляді тестів під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля. Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двадцяти тестових питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу передбаченим програмою, зокрема, вміння застосовувати його на практиці.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів): 30-20 балів – на всі запитання тесту відповіді були правильні, з врахуванням того, що запитання, іноді, передбачає декілька правильних відповідей. Якщо, відповідь не повна, студент обрав лише одну правильну відповідь, а тест передбачає декілька правильних варіантів, то ця позиція оцінюється – 0,5 бали. Тобто, за кожну правильну відповідь на тестове запитання можна отримати від 0,5-1 бал. Якщо ж студент обрав одну відповідь правильно, а другу – ні, то така відповідь оцінюється як 0 балів.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%00%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);

- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Форма проведення іспиту – усний екзамен.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Афекти та емоції
2. Афекти та потяги
3. Афект і об'єкт
4. Афекти та інтрапсихічні сили
5. Афекти в психоаналітичній ситуації
6. Захисні викривлення
7. Джерела фантазії і екстремальні (пікові) афективні стани
8. Афекти і ранній суб'єктивний досвід
9. Походження і структура потягів як мотиваційних сил
10. Гнів, як основний афективний стан
11. Ненависть – як складний агресивний афект
12. «нормальний» мазохізм
13. Депресивно-мазохістський розлад особистості
14. Садомазохістський розлад особистості
15. Істерична особистість у жінок

16. Істерична особистість у чоловіків
17. Асоціальні розлади
18. Нарцисичні розлади
19. Регресія
20. Первинні захисні процеси: примітивне відсторонення
21. Заперечення
22. Контроль
23. Примітивна ідеалізація та обезцінення
24. Проекції, інтродекції та проєктивна ідентифікація
25. Розщеплення Его
26. Соматизація
27. Примітивна дисоціація
28. Вторинні захисні процеси : витіснення, регрес, ідентифікація
29. Психопатичні (антисоціальні) особистості.
30. Шизоїдні особистості
31. Параноїдальні особистості
32. Депресивні особистості
33. Маніакальні особистості
34. Істеричні особистості
35. Дисоціальні стани

Шкала оцінювання

VI

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

- 1) Балинт М. Базисный дефект: Терапевтические аспекты регрессии. Москва: Когито-Центр. 2019. 199 с.
- 2) Бернс Д. Терапия настроения. Клинически доказанный способ победить депрессию без таблеток. Москва: Альпина Паблишер. 2020. 550 с.
- 3) Кернберг О.Ф. Агрессия при расстройствах личности и перверсиях. Москва: Независимая фирма «Класс». 1998. 368 с.

4) Мак-Вільямс Н. Психоаналитическая диагностика: понимание структуры личности в клиническом процессе. Москва: Независимая фирма «Класс». 2015. 592 с.

5) Маккей М., Скин М., Фаннинг П. Когнитивно-поведенческая терапия для преодаления тревожности, страха, беспокойства и паники. Санкт-Петербург: ИГ «Весь». 2018. 256 с.

6) Романюк В. Л. Розлади психіки та поведінки. Міжнародна класифікація хвороб десятого перегляду (МКХ-10). Навчально-методичний посібник. Рівне: РДГУ. 2015. 56 с.

7) Янг Дж., Клоско Дж., Вайсхаар М. Схема-терапия. Практическое руководство. Санкт-Петербург: «Диалектика». 2020. 462 с.